

A műsorszóró média szerepe az Unió és az uniós értékek bemutatásában

Az Európai Parlament 2014. április 2-i ajánlása a Tanácshoz, a Bizottsághoz és az Európai Külügyi Szolgálatához a műsorszóró médiának az Unió és az uniós értékek bemutatásában betöltött szerepéről (2013/2187(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. és 21. cikkére,
- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 167. cikkére,
- tekintettel az ENSZ Közgyűlése által 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára és valamennyi vonatkozó nemzetközi emberi jogi eszközre, beleértve a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát és a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát,
- tekintettel a Lisszaboni Szerződéshez csatolt, a tagállamokban történő közcélú műsorszolgáltatás rendszeréről szóló 29. jegyzőkönyvre¹,
- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára és különösen annak 11. cikkére,
- tekintettel az emberi jogokról szóló uniós iránymutatásokra,
- tekintettel a Tanács által 2012. június 25-án elfogadott, az emberi jogokkal és demokráciával kapcsolatos európai uniós stratégiai keretre és cselekvési tervre²,
- tekintettel a „Partnerség az Európáról szóló kommunikációért” című, 2007. október 3-i bizottsági közleményre (COM(2007)0568), valamint a „Partnerség az Európáról szóló kommunikációért” című intézményközi megállapodásról szóló, 2007. október 3-i bizottsági javaslatra (COM(2007)0569),
- tekintettel „A közszolgálati műsorszolgáltatás a digitális korszakban: a kettős rendszer jövőjéről” című, 2010. november 25-i állásfoglalására³,
- tekintettel a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv)⁴,
- tekintettel az EU külső fellépéseinek kulturális dimenzióiról szóló, 2011. május 12-i állásfoglalására⁵,

¹ HL C 326., 2012.10.26., 312. o.

² 11855/2012. számú tanácsi dokumentum.

³ HL C 99. E, 2012.4.3., 50. o.

⁴ HL L 95., 2010.4.15., 1. o.

⁵ HL C 377. E, 2012.12.7., 135. o.

- tekintettel az uniós külpolitika digitális szabadságra vonatkozó stratégiájáról szóló, 2012. december 11-i állásfoglalására¹,
- tekintettel „A sajtó és média szabadsága a világban” című, 2013. június 13-i állásfoglalására²,
- tekintettel a Tanács által az Európai Parlament számára készített, a közös kül- és biztonságpolitikáról szóló éves jelentésről szóló, 2013. október 24-i állásfoglalására³,
- tekintettel „Az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikája” című 2012. évi éves jelentésről szóló, 2013. december 11-i állásfoglalására⁴,
- tekintettel a sajtószabadságról szóló európai chartára,
- tekintettel a „Bővítés: szakpolitikák, kritériumok és az EU stratégiai érdekei” című, 2012. november 22-i állásfoglalására⁵, az Albánia által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről szóló, 2013. december 12-i állásfoglalására⁶, a Bosznia és Hercegovina által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről szóló, 2014. február 6-i állásfoglalására⁷, a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről szóló, 2014. február 6-i állásfoglalására⁸, az Izland által elért eredményekről szóló 2012-es jelentésről és a választások utáni kilátásokról szóló, 2014. január 16-i állásfoglalására⁹, a Koszovó európai integrációs folyamatáról szóló, 2014. január 16-i állásfoglalására¹⁰, a Montenegró által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről szóló, 2014. február 6-i állásfoglalására¹¹, a Szerbia által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről szóló, 2014. január 16-i állásfoglalására¹², a Törökország által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről szóló, 2014. március 12-i állásfoglalására¹³, az „Európai szomszédságpolitika: a partnerség erősítése felé – Az Európai Parlament álláspontja a 2012. évi eredményjelentésekről” című, 2013. október 23-i állásfoglalására¹⁴, az arab tavasz átmeneti időszakot élő országai általi vagyonszerzéséről szóló, 2013. május 23-i állásfoglalására¹⁵, az EU és Kína közötti kapcsolatokról szóló, 2013. március 14-i állásfoglalására¹⁶, valamint az EU és Oroszország közötti új megállapodásról folytatott tárgyalásokhoz az Európai

¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2012)0470.

² Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0274.

³ Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0453.

⁴ Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0575.

⁵ Elfogadott szövegek, P7_TA(2012)0453.

⁶ Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0596.

⁷ Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0102.

⁸ Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0103.

⁹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0041.

¹⁰ Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0040.

¹¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0104.

¹² Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0039.

¹³ Elfogadott szövegek, P7_TA(2014)0235.

¹⁴ Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0446.

¹⁵ Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0224.

¹⁶ Elfogadott szövegek, P7_TA(2013)0097.

Parlamentnek a Tanácshoz, a Bizottsághoz és az Európai Külügyi Szolgálathoz intézett ajánlásait tartalmazó, 2012. december 13-i állásfoglalására¹,

- tekintettel eljárási szabályzata 97. cikkére,
 - tekintettel a Külügyi Bizottság ajánlására (A7-0248/2014),
- A. mivel a független európai műsorszóró média a nyilvánosság számára – Európában és világszerte – közös jövőképet kínál, és támogatja az uniós szerződésekben rögzített értékeket, így az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat, ideértve a véleménynyilvánítás szabadságát is, valamint előmozdítja a pluralizmust, a szabad véleményalkotást, a kulturális sokféleséget és a változatos látásmódokat és az erőszakmentes konfliktusmegoldást, a toleranciát és a tiszteletet mint alapvető értékeket az Unión belül és külső kapcsolataival összefüggésben egyaránt;
- B. mivel a média függetlenségének veszélyeztetése bármely országban – akár kormányzati beavatkozás, akár az újságírók megfélemlítése, a tulajdonosi szerkezet átláthatóságának hiánya vagy elsőbbséget élvező kereskedelmi érdekek révén – rontja a média szabadságának és sokszínűségének általános helyzetét;
- C. mivel elsődlegesen a kormányok feladata a véleménynyilvánítás és a média szabadságának biztosítása és védelme, függetlenül az Unió azon szerepétől, hogy az uniós jogszabályok tagállamok általi végrehajtása során felügyeli az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkének alkalmazását; mivel az uniós jogszabályok, különösen az EUSZ-hoz csatolt 29. jegyzőkönyv értelmében a tagállamok közcélú műsorszolgáltatási rendszere közvetlenül kapcsolódik az egyes társadalmak demokratikus, társadalmi és kulturális igényeihez és a médiapluralizmus megőrzésének követelményéhez;
- D. mivel a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás, valamint a mellettük egyre nagyobb tért hódító online médiaszolgáltatások az európai és a harmadik országbeli közönség megszólításának hathatós és költséghatékony eszközei, továbbá az Unión belül és azon kívül élő polgárok többsége számára a legfontosabb információforrást jelentik;
- E. mivel az új digitális és online médiaplatformok hozzájárulnak a sokféleség és a pluralizmus növeléséhez, és különösen fontosak azokban az országokban, amelyekben a hagyományosabb információforrásokhoz való hozzáférés korlátozott;
- F. mivel az európai média nemzetközi szintű műsorszolgáltatása fontos szerepet játszhat a demokrácia, a média szabadsága és az emberi jogok jelentette értékek világszerte történő közvetítésében, a különböző nemzeti felfogások megértésében, az uniós politikák közvetítésében, egy valódi európai látásmód kialakításában és abban, hogy – mindenekelőtt az újságírói objektivitás melletti határozott és szilárd elkötelezettség révén – megbízható és minőségi tájékoztatást nyújtson a közönség számára;
- G. mivel a harmadik országokban a demokratizálódást és az emberi jogok előmozdításának támogatását célzó műsorszolgáltatás nem tartozik kifejezetten az uniós médiapolitika hatáskörébe;

¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2012)0505.

- H. mivel az Unió alapját képező értékek és az Unió globális szereplőként kitűzött céljainak előmozdítása, valamint a viták alakítása és a külpolitikai kérdések megértésének elősegítése érdekében az európai műsorszóró médiával kapcsolatosan következetes stratégiát kell meghatározni az Unió külkapcsolataiban;
- I. mivel a „Belorusz Európai Rádió” számára nyújtott kezdeti uniós finanszírozás és a harmadik országokban a független műsorszolgáltató média számára nyújtott folyamatos projektalapú támogatás jó példái a véleménynyilvánítás szabadsága és más alapvető jogok és szabadságok közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) keretében való előmozdításának;
- J. mivel a globális európai rádiószolgáltatás létrehozása rendkívül hasznos átfogó eszköznek bizonyulna az Unió külkapcsolatai és az egyetemes demokratikus értékek és emberi jogok előmozdítása terén; mivel az online technológiák alkalmazása elősegíthetné egy ilyen kezdeményezés megvalósítását;
- K. mivel az Unió támogatja az Euronews nemzetközi hírcsatornát, amelynek műsorai 155 ország 410 millió háztartásába jutnak el, a világ lakosságának 53%-a által beszélt 13 nyelven; a különböző mobileszközökről világszerte díjmentesen hozzáférhető Euronews világszintű műholdas lefedettséggel rendelkezik, és Európában, valamint az arab országok és a Szubszaharai-Afrika nem arab nyelvű hírcsatornáinak közül a potenciális nézőszám tekintetében vezető csatornának számít;
- L. mivel az Unió és az Euronews között 2005 óta szolgáltatási szerződés áll fenn, amelynek keretében az Unió évi 5 millió eurós alapfinanszírozást nyújt az uniós ügyekről tudósító programok gyártásához és sugárzásához; mivel 2007-ben és 2009-ben két további, öt éven át évi 5 millió euró értékű szolgáltatási szerződést írtak alá az Euronews arab, illetve farsi nyelvű sugárzásának támogatására; mivel 2010 decemberében az EU és az Euronews többéves partnerségi keretmegállapodást írt alá; mivel a Bizottság által az Euronews számára nyújtott 2013. évi pénzügyi hozzájárulást finanszírozási határozatként a kommunikáció területére vonatkozó, 2013. évi módosított munkaprogram elfogadásáról szóló, 2013. május 8-i bizottsági határozat (C(2013)2631) állapította meg; mivel 2014-ben az Euronews becsült bevételeit 9%-ban a részvényesek licenccíjai, 49%-ban a kereskedelmi nyereség, 42%-ban pedig a Bizottság és a különböző bizottsági főigazgatóságok által nyújtott finanszírozás teszi ki;
- M. mivel az Euronews nézőkhöz intézett éves kötelezettségvállalási nyilatkozatában foglalt legfontosabb elemek a politikai beavatkozástól mentes szerkesztői függetlenség mellett a pártatlanság, a sokszínűség és a nézők iránti tisztelet¹;
- N. mivel a Bizottság által 2009-ben az Euronews alapszerződéséről készített értékelés megerősítette, hogy páneurópai hírszolgáltatóként az Euronews olyan egyedi, költséghatékonyan működő csatorna, amely több nézőhöz jut el Európában, mint a vele versengő nemzetközi hírcsatornák²;
1. az alábbi ajánlásokat intézi a Tanácshoz, a Bizottsághoz és az Európai Külügyi Szolgálatához:

¹ <http://www.euronews.com/services-ue/>

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2010-3324&language=EN>

- a) ismerjék fel, hogy a szabad európai média, különösen pedig a pénzügyileg fenntartható és független közszolgálati műsorsugárzás milyen jelentőséggel bír az Unió demokratikus értékeinek előmozdítása és a nyilvánosságnak a KKBP területére vonatkozó politikákról és célokról való tájékoztatása szempontjából, elsősorban azért, hogy segít megérteni azokat a kérdéseket, amelyek egyesítik vagy megosztják Európát, valamint hogy a külpolitikai fejlemények jobb megértésének köszönhetően az európai polgárok közelebb kerülnek egymáshoz;
- b) alakítsanak ki az uniós műsorszórási médiára vonatkozóan az Unió külkapcsolataival összefüggésben követendő következetes és szilárd stratégiát, amely előmozdítja Európában és a harmadik országokban a véleménynyilvánítás szabadságát és a tömegtájékoztatás sokszínűségét, valamint védelmezi és megerősíti a demokráciát és az emberi jogokat; továbbá tegyék e műsorszolgáltatási stratégiát a KKBP szerves részévé;
- c) e stratégia részeként határozzanak meg különleges megközelítést a műsorszórási médiára vonatkozóan – a tömegtájékoztatás függetlenségétől és a tagállamoknak a közszolgálati műsorszolgáltatási feladat átruházásával, meghatározásával vagy megszervezésével kapcsolatos hatáskörétől függetlenül –, amely:
- i. elősegíti a független és szakmai műsorszolgáltató média létrejöttének kedvező médiakörnyezetet a harmadik országokban;
 - ii. a nemzetközi szinten sugárzó európai médiát arra ösztönzi, hogy:
 - plurális és versenyképes médiakörnyezetben működjön – közvetlenül hozzáférjen a friss, első kézből származó hírekhez, képes legyen élni a legújabb technológiák kínálta előnyökkel, és a digitális forradalom élvonalába tartozzon –, valamint hiteles és változatos tartalmakat hozzon létre;
 - műsorszerkesztési szempontból maradjon független;
 - tartsa tiszteletben a műsorszolgáltatási chartát, amely előírja a hírekről való pontos és objektív tudósítást, valamint az Unió és a tagállamok sokszínűségének kiegyensúlyozott és átfogó bemutatását, továbbá tartsa tiszteletben az újságírói kódexet, külön hangsúlyt helyezve az újságírói függetlenség, a pontosság és a kiegyensúlyozottság biztosítására irányuló törekvésekre, és e tekintetben dolgozza ki saját független magatartási kódexeit és szerkesztői elveit;
 - biztosítson teret a véleménycserére és a társadalmi és/vagy politikai szempontból lényeges kérdések megvitatása számára, aminek révén biztosítja a viták európai szempontú irányítását és alakítását a kiterjedt tudósítói hálózatnak köszönhetően, valamint felkelti a nyilvánosság érdeklődését és ösztönzi a polgárok részvételét;
 - az Unión kívüli lehető leg szélesebb közönség megszólítása érdekében használja fel a hír- és vitaműsorok sugárzásának különböző módjait, beleértve a televíziót, a rádiót, az internetet, az online műsorsugárzást, a közösségi médiát és a mobil platformokat is;

- megfelelően tükrözze az Unión belüli változatos véleményeket és körülményeket, beleértve az új tagállamok nézőpontjait és tényleges helyzetét is;
 - aktívan vegyen részt a jövő vezető európai és Európán kívüli újságíróinak képzésében;
 - ne riadjon vissza attól, hogy mélyrehatóan foglalkozzon a komoly kérdésekkel és ennek keretében több szempontból bemutassa a tényleges helyzetet;
- d) vegyék figyelembe, hogy az Euronews esetében – a nemzeti műsorszolgáltatókból álló széles körű hálózata és kiterjedt műsorszolgáltatása révén – adott a lehetőség arra, hogy fontos szerepet töltsön be a médiapalettán, valamint az Európáról folytatott viták ösztönzésében, többek között a harmadik országokban is; ugyanakkor ismerjék el, hogy e szerep betöltése érdekében az Euronews-nak:
- i. rendelkeznie kell a különböző – többek között nem európai – nyelveken való műsorszolgáltatás folytatásához szükséges eszközökkel;
 - ii. továbbra is a szerkesztői függetlenség megerősítésére kell törekednie;
 - iii. rendelkeznie kell olyan eszközökkel, amelyek révén támogathatja az európai kérdésekkel foglalkozó újságírók oktatási és képzési lehetőségeit, illetve továbbra is képzési lehetőségeket biztosíthat a külsős újságírók számára, különösen az Euronews-Hálózat projekt révén;
 - iv. pénzügyileg és szerkezetileg tovább kell erősödnie annak érdekében, hogy a világszintű hírszatórnához hasonló színvonalon működhessen;
 - v. honlapján közzé kell tennie egy áttekintést bevételeiről, ezzel biztosítva tevékenységeinek átláthatóságát;
- e) az uniós projektalapú külső segélyfinanszírozást azon műsorszolgáltatókhoz irányítsák, amelyek már jelenleg is tiszteletben tartják az újságírói függetlenségre, pontosságra és kiegyensúlyozottságra vonatkozó legmagasabb szintű normákat, ezek szellemében végzik munkájukat, valamint előmozdítják az uniós értékeket, továbbá azokra a projektekre, amelyek segítik a függetlenség, a pontosság és a fenntarthatóság szempontjából lemaradt műsorszolgáltatókat e normák elérésében, ugyanakkor tartsák szem előtt, hogy minden további finanszírozás előfeltételeként a mérhető kritériumok szerinti teljesítményértékelést kell meghatározni;
- f) indítsanak uniós szintű reflexiós folyamatot egy világszintű európai rádiószolgáltatás létrehozásának céljával;
- g) annak érdekében, hogy maximalizálják a javasolt uniós műsorszolgáltatási stratégia által az Unió külkapcsolataiban kifejtett hatásokat, az érintett harmadik országokkal folytatott valamennyi kétoldalú találkozó során módszeresen térjenek ki a médiaszabadság korlátozásának kérdésére;

- h) fokozzák a tagállamok tudatosságát a műsorszóró médiának az Unió külkapcsolataiban betöltött jelentős szerepe tekintetében, valamint a következetesség fokozása érdekében tárják fel az e területen javasolt uniós stratégia, illetve a tagállami fellépések és stratégiák összehangolásának eszközeit;
 - i) törekedjenek a harmadik országokban a támogató médiakörnyezet megteremtésére, valamint a független és professzionális műsorszóró média kialakítására;
 - j) amennyiben harmadik országokban zavarják az európai média nemzetközi műsorszolgáltatásának műholdjeleit, vagy harmadik országok kormányai felfüggesztik az európai média általi műsorszolgáltatást, haladéktalanul reagáljanak;
2. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az ajánlást a Tanácsnak, a Bizottságnak és az Európai Külügyi Szolgálatnak, valamint tájékoztatás céljából a tagállamoknak.